

Sygn. akt VI P 317/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18/08/2015 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Agnieszka Turowska
Protokolant:	stażysta Ewelina Kuziora

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa H. B. (pesel (...))

przeciwko Zakładowi (...) Sp. z o.o. (NIP (...))

o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach

1. Oddała powództwo:

2. Zasądza od powoda H. B. na rzecz pozwanego kwotę 60 zł (słownie: sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

Sygn. akt VI P 317/15

UZASADNIENIE

Powód H. B. pozwem z dnia 30 kwietnia 2015 roku skierowanym przeciwko Zakładowi (...) w G. spółce z.o.o. wniósł o ustalenie , że pracował w szczególnych warunkach . W uzasadnieniu swojego pozwu wskazał, że pracował jako kierowca samochodu ciężarowego pow.3.5 t od 5 lipca 1978 r do września 1987 r ,ten okres został mu uznany przez pracodawcę. Następnie od 14 marca 1991 r ponownie, po przerwie wrócił do pracy u pozwanego i został zatrudniony na stanowisku kierowca pojazdu technicznego. Pracował na tym stanowisku do listopada 2004 r kierując samochodem marki I. pow.10 t. Pozwany wydał mu zaświadczenie w którym uznał mu jedynie 9 lat i 2 miesiące pracy w szczególnych warunkach . W ocenie powoda takie stanowisko jest niesłuszne bowiem przez cały okres zatrudnienia prowadził samochody ciężarowe powyżej 3.5 tony .

W odpowiedzi na pozew pozwana Zakład (...) spółka zoo z siedzibą w G. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwagi na brak interesu prawnego. Dodatkowo wyjaśniła ,że za okres wskazany przez powoda w pozwie pozwana nie mogła wystawić żądanego zaświadczenia, ponieważ w dokumentacji znajdującej się w jej posiadaniu nią nie ma dokumentów potwierdzających zatrudnienie powoda na stanowisku uprawniającym do otrzymania zaświadczenia.

Na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2015 r powód oświadczył ,że domaga się wydania zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach wskazując ,że jest to mu potrzebne do celów emerytalnych .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód H. B. był zatrudniony przez Zakład (...) spółkę z.o.o. w okresie od 5 lipca 1978 r do dnia 30 września 1987 r w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku kierowca samochodowy pow. 3.5 t. r w wymiarze całego etatu .

(dowód: świadectwo prac - akta osobowe cz. C k: 7)

Powód ponownie zatrudnił się u pozwanego od dnia 13 marca 1991 r na stanowisku kierowca samochodowy.

(dowód: umowa o pracę z dnia 13 marca 1991 r akta osobowe cz. B k: 29)

Pozwana wydała mu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres od 5 lipca 1978 r oraz do dnia 30 września 1987 r

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 29 lutego 2009 r –akta osobowe cz. C k:8)

Pismem z dnia 23 stycznia 2015 r powód zwrócił się do pozwanego z wnioskiem o wydanie mu zaświadczenia o stanowiskach pracy z uwzględnieniem lat pracy w szczególnych warunkach wskazując ,że jest to mu potrzebne do celów emerytalnych . Pozwany w odpowiedzi na powyższy wniosek wydał mu dodatkowo dwa dokument w których stwierdzał ,że powód w okresie od dnia 23 listopada 2004 r do dnia 31 grudnia 2008 r oraz od 1 stycznia 2009r do dnia 31 sierpnia 2011 r pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach .

(dowód: wniosek powoda z dnia 23 stycznia 2015 r akta osobowe k: 11 cz. C, zaświadczenia wykonywania prac w szczególnych warunkach akta osobowe k: 12 ,13 cz.C)

Sąd zważył, co następuje:

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o złożone do akt sprawy dokumenty bowiem stwierdzone w nich okoliczności wystarczały do rozstrzygnięcia sprawy.

Z tego też względu sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o przesłuchanie świadków i powoda na okoliczności związane z ustaleniem warunków wykonywania przez niego pracy uznając, iż dowody te są zbędne dla rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności bowiem należy wskazać ,że powód składający żądanie sprostowania zaświadczenia o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach de facto domagał się ustalenia , że wykonywał prace w warunkach szczególnych w okresie wskazanym w pozwie .

Zgodnie z treścią art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego, gdy ma w tym interes prawny. Przyjmuje się też, iż na tej drodze można żądać ustalenia faktu prawotwórczego (por. orzeczenie SN z 11.09.53r., I C 581/53, OSN 54/III/65, uzasadnienie do wyroku SN z 3.11.1994r., I PZP 45/94, OSNP 1995/6/74).

Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyrok SA w Poznaniu z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, LEX nr 257445).

Powód musi także udowodnić, że ma interes prawny skierowania powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu.

Interes prawny rozumieć należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści których występuje stan niepewności. Ocena interesu prawnego wymaga zindywidualizowanych, elastycznych kryteriów, uwzględniających celowościowe podstawy powództwa z art. 189 k.p.c. Jedną z przesłanek badanych przy rozważaniu celowości wykorzystania

powództwa o ustalenie jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną powoda. O występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia na tej drodze sporu istniejącego między stronami.

Podkreślenia wymaga, iż powód wniósł pozew przeciwko swojemu pracodawcy. Domaga się w nim ustalenia, że w okresie od dnia września 1974 r. do dnia 31 maja 1989 r. wykonywał prace w warunkach szczególnych.

W tym miejscu należy zauważyć, iż kwestia wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie jest elementem treści stosunku pracy. Nie ma żadnego znaczenia dla wzajemnych praw i obowiązków stron w zakresie stosunku pracy – pojęcie to zostało wprowadzone w sprawach ubezpieczeniowych, związanych ze świadczeniami emerytalnymi. Żadnemu innemu celowi, niż uzyskaniu świadczeń emerytalnych (szeroko pojętych) pojęcie to nie służy. W szczególności kategoria ta nie ma znaczenia w zakresie prawa pracy, w zakresie stosunków między pracownikiem a pracodawcą. Zatem należy zauważyć, iż nie ma między stronami niezgodności co do takich faktów prawotwórczych, które miałyby znaczenie dla łączącego te strony stosunku prawnego. Nie jest sporna między stronami treść stosunku pracy, ale fakt, jak praca ta była wykonywana, tj. nie jest to spór o to, na jakim stanowisku zatrudniony był powód, ale w jakich warunkach wykonywał pracę, bowiem sam fakt ustalenia stanowiska, na którym zatrudniony jest pracownik nie wystarcza do stwierdzenia, że wykonuje on prace w warunkach szczególnych, bo do tego trzeba ustalić dodatkowe okoliczności (zaliczenie określonego rodzaju prac do określonego działu załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r., Dz.U. 83/8/43 ze zm, stałość (codziennosc wykonywania danego rodzaju pracy w pełnym wymiarze itp.).

Zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych wydawane przez pracodawcę jest jedynie dokumentem prywatnym podlegającym weryfikacji dokonywanej zarówno przez ZUS, jak i przed sądem ubezpieczeniowym. Stanowi zatem tylko jeden z dowodów służący w postępowaniu w sprawie o świadczenie emerytalne.

Wskazać należy, iż roszczenie pracownika przeciwko zakładowi pracy o ustalenie wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach - dla celów ubezpieczeniowych, jak ma to miejsce w rozpoznawanej sprawie, podlega oddaleniu z braku interesu prawnego.

Z reguły istnienie interesu prawnego żądania ustalenia prawa lub faktu prawotwórczego w procesie przeciwko pracodawcy, pracownik wykaże wówczas, gdy ustalenie określonego stosunku prawnego lub prawa konieczne mu będzie do celów pracowniczych.

Jednakże zgoła odmiennie kształtuje się sytuacja procesowa, gdy pracownik żąda określonego ustalenia przez sąd pracy jedynie dla celów ubezpieczenia społecznego.

Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, że całokształt postępowania dotyczącego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do właściwości organów rentowych (por. uchwała SN z dnia 6 sierpnia 1976 r. I PZP 35/76 oraz wyrok SN z dnia 6 grudnia 1966 r. I PRN 74/66 - OSPiKA 1967, z. 7-8, poz. 193, orzeczenie z 4 listopada 1971r., I PR 344/71, z 1 grudnia 1983, I PRN 189/83). Za tym poglądem przemawia treść chociażby uchwały z dnia 8 lutego 1979 r. III PZP 17/78 (OSNCP 1979, z. 7-8, poz. 143), w której podkreślono, że organ rentowy samodzielnie ocenia w postępowaniu dotyczącym świadczeń rentowych, czy wnioskodawca pozostawał w stosunku pracy w rozumieniu przepisów o świadczeniach społecznych z tytułu choroby zawodowej.

Dlatego uzasadniony jest pogląd, że pracownik dla uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych zgłasza w organie rentowym wnioski oraz konieczne dowody do wykazania zasadności tego wniosku.

Pracownik nie ma więc interesu prawnego w dochodzeniu przed sądem pracy ustalenia zatrudnienia go w szczególnych warunkach, skoro okoliczność ta ma być przedmiotem samodzielnego ustalenia organu rentowego.

Jeśli w postępowaniu przed organem rentowym pracownik nie będzie mógł wykazać się zaświadczeniem zakładu pracy, że był zatrudniony w szczególnych warunkach, nie pozbawia to go możliwości wykazania tej okoliczności w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych.

W tej sytuacji pracownik w postępowaniu odwoławczym przed sądem ubezpieczeń społecznych będzie mógł udowodnić okoliczności co do charakteru jego zatrudnienia. Dlatego też pracownik nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia przez sąd pracy charakteru jego zatrudnienia (uchwała SN z dn. 17.06.1987r., III PZP 19/87, OSNC 1988/10/132, LEX nr 13036). Podobnie stwierdził też SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 3 listopada 1994r., IIPZP 45/94, OSNP 1995/6/74.

W takich okolicznościach uznać należy, iż brak jest interesu prawnego w żądaniu ustalenia wykonywania pracy w warunkach szczególnych w postępowaniu skierowanym przeciwko pracodawcy.

W tym miejscu należy wskazać, iż sąd nie podziela stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 5 grudnia 2002r. (I PKN 629/01), jakoby pracownik miał interes prawny w ustaleniu rzeczywistej treści stosunku pracy, jeżeli wynikające z niego roszczenia majątkowe mogą powstać dopiero w przyszłości. W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż jest to wyrok SN, nie zaś uchwała wpisana do księgi zasad prawnych, nie wiąże zatem innych sądów. Po drugie, został on wydany w innych okolicznościach faktycznych, w których sporne było między stronami stosunku pracy jakie stanowisko pracownik zajmował, (były rozbieżności w dokumentacji) a nie tylko czy była to praca wykonywana w warunkach szczególnych. Po trzecie w ocenie sądu wyrok ten jest oparty na błędnych przesłankach, nie zauważa bowiem, że ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych w procesie przeciwko pracodawcy nie wyczerpuje definicji interesu prawnego, bowiem nie oznacza, by powód w takiej sytuacji uzyskał gwarancje stabilizacji swojego stanu prawnego, tj. że wyrok ten zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór.

Nie sposób bowiem przyjąć, iż nawet pozytywne w spornej materii dla powoda rozstrzygnięcie (ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych) będzie w jakikolwiek sposób determinowało jakiegokolwiek jego prawa (roszczenia) względem byłego pracodawcy, bo takich uprawnień pracowniczych, które by zależały od tego ustalenia nie ma. Nie może też liczyć pracownik na to, że wyrok taki będzie także mógł skutkować skierowanym już wobec organu rentowego, żądaniem przyznania prawa do emerytury zależnej od ustalenia pracy w warunkach szczególnych, albowiem zakres wiążący takiego wyroku ustalającego, o którym mowa w [art. 365 §1kpc](#) odnosi się do rozstrzygnięcia sporu pomiędzy stronami, których on dotyczy, czyli między pracownikiem a pracodawcą. Wyrok sądu ustalający wykonywanie pracy w warunkach szczególnych wydany w sprawie prowadzonej między pracodawcą a pracownikiem nie pozbawiałoby organu rentowego możliwości kwestionowania jego treści w sprawie zainicjowanej przez powoda w trybie postępowania ubezpieczeniowego o prawo do emerytury, którego stroną sporu dla powoda (tamże – wnioskodawcy) będzie już zupełnie inny podmiot (Zakład Ubezpieczeń Społecznych), co z kolei oznacza, że już we własnym zakresie i samodzielnie organ rentowy na podstawie przepisów w tej mierze obowiązujących, zgodnie z [art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13. 10. 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych](#), ustali okresy przebyte w ubezpieczeniu społecznym jak również i wszystkie inne przesłanki, w tym także min. okres pracy wykonywanej przez powoda (wnioskodawcę) w warunkach szczególnych, jej wymiar i „stałość”, warunkujące nabycie prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym (tak słusznie SO w Jeleniej Górze, w wyroku z dnia 22 marca 2013r., VII Pa 12/13, <http://orzeczenia.jelenia-gora.so.gov.pl>). Por. też uchwałę SN z 21 września 2004r. II UZP 8/04, OSNP 2005/5/68 w zakresie braku związania organu rentowego wyrokiem ustalającym wydanym w sprawie pracowniczej.

Reasumując stwierdzić należy, iż powód nie wykazał istnienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, bowiem stosunku do pracodawcy w tym zakresie nie istnieje żaden spór o prawo, który wymagałby ustalenia jakiejś przesłanki, zaś jak wielokrotnie stwierdził Sąd Najwyższy powództwo o ustalenie nie może zmierzać do uzyskania dowodów, które służyłyby wykorzystaniu w innym postępowaniu. Z uwagi na brak związania organu rentowego czy sądu ubezpieczeniowego wyrokiem sądu wydanym w sprawie z zakresu prawa pracy, brak interesu prawnego w żądaniu ustalenia kwestii istotnej tylko dla postępowania ubezpieczeniowego wyraża się w tym, iż wyrok taki nie daje pracownikowi gwarancji usunięcia stanu niezgodności, nie daje pewności ustalenia tej

okoliczności w sposób niepodważalny, bowiem skoro wyrok ten nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c., to ma jedynie walor dowodowy, w tym znaczeniu, iż powinien być wzięty pod uwagę, nie oznacza jednak, iż nie może być weryfikowany przez te organy, które to organy mogą odmiennie ustalić stan faktyczny.

Skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych (ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego), to pracownik wytaczający w tej materii przed sądem pracy powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., niezależnie od tego przeciwko komu (pracodawcy, czy organowi rentowemu) skierował pozew (postanow. SN z dn. 19 stycznia 2012r., I PK 108/11, LEX nr 12115409, por cytowane tam orzecznictwo). pracownik nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie stosunku pracy (jego treści), gdy wnosi takie powództwo wyłącznie w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w szczególności w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 r., III PZP 17/78, OSNCP 1979 nr 7-8, poz. 143; z dnia 17 czerwca 1987 r., III PZP 19/87, OSNCP 1988 Nr 10, poz. 132; z dnia 3 listopada 1994 r., I PZP 45/94, OSNAPiUS 1995 Nr 6, poz. 74; z dnia 5 lipca 1995 r., I PZP 56/94, OSNAPiUS 1995 Nr 24, poz. 299 oraz uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2005 r., I PZP 2/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 71 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 r., I PR 344/71, OSNCP 1972 Nr 5, poz. 89; z dnia 1 grudnia 1983 r., I PRN 189/83, OSNCP 1984 Nr 7, poz. 121; z dnia 17 grudnia 1997 r., I PKN 434/97, OSNAPiUS 1998 Nr 21, poz. 627 i z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 597/98, OSNAPiUS 2000 Nr 8, poz. 301). Brak interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy (ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach) wynika z tego, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., I UK 245/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 57). Decyzja odmawiająca ubezpieczonemu prawa do świadczenia emerytalnego (na przykład z powodu nieuwzględnienia okresów jego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach) podlega weryfikacji w postępowaniu odwoławczym przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych).

Wobec powyższego należało orzec jak w punkcie I wyroku.

W tym miejscu wskazać należy, iż wyrok oddalający powództwo o ustalenie z powodu braku interesu prawnego korzysta po uprawomocnieniu z powagi rzeczy osądzonej, która jednak obejmuje tylko ustalenie braku interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Nie jest nią objęte ustalenie istnienia albo nie istnienia stosunku prawnego lub prawa (albo faktu prawotwórczego), skoro ustalenia takiego sąd nie czynił (tak słusznie SN w wyroku z 21 czerwca 2007r., IV CSK 63/07, LEX nr 485880).

O kosztach procesu od oddalonego powództwa Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11.1 pkt.3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 r poz. 490 z późn.zm)